

Hayat Kaynađýmız Su

Mevsimler birbirine karşıyıyor, baharý görmeden yaz geliyor. Dünyanın her yerinde görülmeye başlayan kavurucu sıcaklar, kuraklık, seller, insanlığın yeni kabusu küresel ısınmaya iparet ediyor. Atmosferdeki karbondioksit gazý tabakası tıpkı bir 'sera' gibi güneş ışınlarının içeri girmesine izin veriyor ancak ısının dıparý çıkmasına engel oluyor. Eğer sera olmasaydı dünyanın sıcaklığı – 20 derecesi bulur ve dünyada yapam olmazdı. Ancak, karbondioksit gazý oranının artması, dünyanın apırý ısınmasına, bir başka deyişle 'küresel ısınma'ya neden oluyor. Karbondioksitin artmasının baş sorumlusu ise insanoğlu … İnsanoğlu, yapamını kendi elleriyle cehenneme çeviriyor. BÝKAÇED (Bursa Ýlim Kùltür Ahlak ve Çevre Derneđi)

www.bikaced.org YAPILAN TESPİTLERDE:

- 1- Dünyanın yaklaşık yüzde 71'si su, bunun %97'si deniz suyu, %2'si kutuplarda buzul halinde bulunuyor. Tüm dünya için içilebilir su miktarý ise var olan kaynakların yalnızca %1'si
- 2- Günde kişi başına 50 litre su, içmek, temizlenmek, banyo yapmak ve yiyeceklerde kullanmak için insanların asgari gereksinimlerini karşılayabilecek miktar.
- 3- Türkiye su zengini deđil ama fakiri de deđil. DSÝ'nin tespitlerine göre kullanılabilir su miktarý 100 milyar metreküp. Bunun ancak 40 milyar metreküpü kullanılıyor. Kaynaklarımız yeterli, ama korumamız gerekiyor.
- 4- Suyun miktarý sabit ve bunu bir gram bile artıramazsınız. Nüfus dolayısıyla talep artıyor. Mevcut kaynaklar kirlenmeyle elden çıkıyor. Daha uzak kaynaklardan maliyeti yüksek su temin ediyoruz.
- 5- Son 10 yılda kırsal su kaynağı üzerindeki küresel su talebi 67 kat artmış durumda, bu oran dünya nüfusu artmış oranının iki katından fazla
- 6- Türkiye'de kişi başına düşen su miktarý 1773 metreküp... Su zengini ülkelerde ise bu oran 10 bin metreküp... Bu rakamlar Türkiye'nin su yoksulu olduğunu ortaya koymaktadır.
- 7- Türkiye'deki su varlığının % 72'si sulamada, % 16'sı içme ve kullanmada % 12'si sanayide tüketilmektedir.
- 8- Bütün sorumluluğu iklim değişikliğinin yani küresel ısınmanın üzerine atmak, sorunu küçümsemek kendimizi suçsuz göstermek olur. Biz suyu iyi kullanıyoruz, doğru tüketmiyoruz
- 9- Dünyada her üç kişiden biri su kaynaklarının yetersiz olduğu bölgelerde yaşamaktadır.
- 10- Sudaki en büyük tehlike, ilgisizlik ve yerel yönetimlerin su politikasının olmaması. Özellikle yerel yönetimlerde suyun stratejik önemi kavranmıyor. Sınırsız bir kaynak olduğu sanılıyor. Korunması için gösterilen çaba da az ya da yetersiz.
- 11- İktisadi ve dikkatli kullanım anlayışı yerleştiremedi. Yurttaşlara, 'Suyu az ve iktisadi kullanın, zengin değiliz' denilemedi. Uzun dönemli ve hedefli bir su stratejisi de oluşturulamadı. 12- Ülkemizdeki yeraltı sularının seviyesi giderek düşmektedir. Bunların desteklenmesi gerekir. Çünkü her bakımdan en güvenli sular yeraltı sularıdır. Deprem ve benzeri afet durumunda su bebesi çökeceğinden, kuyuların hazır ve bakımlı tutulması gerekir.
- 13- Dünyanın bazı bölgelerinde yağışlar azalırken bazı bölgelerinde artmakta, Türkiye'nin ise 5 yıllık periyot dikkate alındığında yağışlarının azalmakta olduğu görülmektedir.
- 14- Osmanlı Devleti parçalanırken su değil de petrol dikkate alındığından bugünkü harita çizildi. Eğer o zaman su kriteri dikkate alınsaydı başka bir harita olurdu.
- 15- Türkiye'nin su bilgisi bakımından yabancı kaynaklara ve uzmanlara ihtiyacı yoktur. Fakat maalesef kredi kurumlarının etkisiyle onlar danışmanlık yapmaktadır.
- 16- 2003 yılında ABD'de yaşayan bir insan günde ortalama 250-300 lt su kullanırken, Somali'deki bir insan ortalama 9 lt'den daha az su kullanabiliyordu. 2000 yılında Dünya'da 1 milyar fazla insan düzenli içme suyundan mahrumdu. 2.4 milyar insan ise susuzluk nedeniyle sağlık problemlerine sahip değildi.
- 17- Afrika'da halkın yüzde 66'sının, Asya'da yüzde 50'sinin ve Latin Amerika'da yüzde 33'ünün evine çeşme suyu bağlantısı yok. Afrika'da kent nüfusunun yalnızca yüzde 14'ünün evine su ulaşıyor. Arjantin'de yüksek gelirli nüfusun yüzde 90'ı evlerinde su hizmeti alırken, yoksullar arasında bu oran yüzde 25'in altında
- 18- Birçok ülkede Su Bilimleri Enstitüleri var. Bu kurumlar uluslararası sularla ilgili senaryolar üretmektedir.
- 19- Günümüzde dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 7'sinin yararlandığı su altyapısı, çokuluslu şirketler tarafından denetleniyor. 2015 yılı itibarıyla dünya nüfusunun yüzde 17'sinin kullandığı suyun özel şirketler tarafından denetlenmesi bekleniyor. Özelleştirilen su hizmetlerinin yaklaşık 200 milyar dolar değerinde olduğu tahmin ediliyor. 2021 yılında bu piyasanın 1 trilyon doların üzerine çıkacağı tahmin ediliyor.
- 20- Fortune dergisinin Mayıs 2000 sayısı, suların özelleştirilmesiyle ortaya 'dünyanın en büyük ip olanaklarının' çıkacağına ve '21. yüzyılda suyun, petrolün yerini alacağına' iparet ediyor.
- 21- 1990'da özel su şirketleri 12 ülkede faaliyet sürdürüyordu. 2000'lerin başında bu faaliyetler 100 ülkeye yayıldı. 1990 yılında 51 milyon kişi özel su şirketlerinin hizmetlerinde yararlanırken, bu sayı DB ve IMF'nin baskıları sonucu 2004 yılı başı itibarıyla 460

milyona ykt. 2000'li yılların baynda Suez ve Vivendi, oğu Avrupa'da olmak üzere dünyada 230 milyon insana su hizmeti götürüyordu.

22- Dünya Bankası'nn öngörüsüne göre, 'öyle ya da böyle, bugün petrol dünya etrafı nasıl tanyorsa, yakında su da öyle tanacak'. Sularn zelletirilmesi, AB'nin öncelikleri listesinde yer alıyor. Avrupa kökenli çokuluslu irketler Brüksel'de AB Komisyonu düzeyinde yoğun bir lobi faaliyeti yürütüyor.

23- okuluslu su irketleri, IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası finans kurumlar ile stratejik işbirliği yapıyor. Bu türden iki büyük işbirliği 1996 yılında kurulan Dünya Su Ortaklı (GWP) ve Dünya Su Konseyi (WWC) oldu. Bu tür kurumlar araclyđyyla şirketlerin ekonomik ykarla daha rasyonel bir şekilde gündeme geliyor ve kamu ykar gözeten projelere eklenilebiliyor. okuluslu su şirketleriyle işbirliği içindeki Dünya Bankası ve IMF gibi uluslararası finans kurumlar, yoksul ülkelere verdikleri kredilerde suların zelletirilmesini bir koğul olarak öne sürerek, insanların değil, şirketlerin ykarlarn ne ykaryor.

24- Yeni yüzyıl jeopolitiği içinde enerji kaynaklar ile birlikte su kaynaklar ve verimli topraklar önem kazanırken, AB'nin Türkiye ile ilgili Ylerleme Raporu'nda yer alan, Fırat ve Dicle'nin idaresinin, barajlar ile birlikte uluslararası yönetime devredilmesine yönelik talepler, Avrupallarn da Ortadoğu ile ilgili vizyonlar içinde, Türkiye'nin su kaynaklar ile ilgili olduğunu gösteriyor.

25- ABD'nin ünlü stratejik araştırmalar merkezi CSIS'nin (Center of Strategic and International Studies) 30 Eylül 2005 tarihli 'Global Water Futures' adlı çalışmasında yer verilen bu ifadeler ise hem konunun küresel boyuttaki öneminin, hem de ABD'nin niyetinin anlaılmasn kolaylatıryor; 'Pimdiden bölgesel krizlere neden olan küresel su sorunu, gelecekte atlmalarn ve istikrarsızlıklarn nedenini oluşturacaktır. Su sknts, arz ve talep arasında dengesizlik nedeni ile insanlığy dünya tarihinin bir dönüm noktasına doğru sürüklemektedir... Sorunları, jeopolitik istikrarsızlıklarn nedenini oluşturacaktır... ozmler, bölgelerin sosyoekonomik, politik ve coğrafi şartlarına göre düzenlenmelidir... ABD, ulusal güvenlik stratejisini glendirmenin yolu olarak su sorununun öncelikler listesindeki yerini kseltmektedir... Bir ABD su politikası şarttır.' Deniliyor. ozm önerilerimiz ve kişi planmz ne olmalı, neler yapabiliriz?

1-Mevcut su kaynaklar korunmalı ve alternatif kaynaklar belirlenmelidir.

2-Her bölge için doğal su kaynaklarının envanteri ykarlmalıdır.

3-Türkiye'nin 112 milyar metreküplük net tketelebilir su miktarının yüzde 72'sini tarım sektör kullanıyor.Bu nedenle Tarımsal sulama teknikleri bir an önce değiştirilmelidir.

4-Sorunların ozm için acilen "su araştırma ve yönetimi merkezi" kurulmalıdır.

5-Yeraltı su kaynaklarını beslemek ve yepil bitki örtüsünün korunmak için ağaç dikim faaliyetleri desteklenmeli ve geliştirilmelidir.

6-Karadeniz ve Toroslara gibi su kaynaklar bakımından zengin bölgelerde sular dağlardan denizlere doğru akmaktadır. Bu ve buna benzer kaynaklar yurt içine çevrilerek yeraltı su kaynaklar zenginletirilmelidir.

7-okuluslu irketlerin su politikaları dikkatle incelenmeli, kaynaklarmza sahip ykmalıyz, doğal ve zengin her türlü kaynaklarmz koruyup gelecek nesillere ulaştıracak tedbirleri almak zorundayız.

8-Ülkemiz ekonomik kalkınma politikaları içinde doğal kaynaklar ve evre konusundaki politikaların kritik analitik süzgeçten geçirilip sonulandırlmalıdır. Ülkemizin yer alt ve yeraltı su kaynaklar entegre su yönetimi anlayb içinde değerlendirmeli kısa, orta ve uzun vadeli su politikaları oluşturularak hayata geçirilmelidir.

9-Su kaynaklarının glendirilmis ve etkinletirilmis bir kurumsal yapı (DSÖ) eliyle tek elden yönetilmesi, su kaynaklarıyla ilgili mevzuatın günün koğullarna göre revize edilmesi gereklidir. 10- Sulama yöntemlerinin devlet politikası olarak benimsenmesi gerekiyor.

Yağmurlama ve damla sulama sistemlerinin, tarımsal üretim ve su tüketime yoğun olduğu Orta Anadolu Bölgesi, Çukurova gibi yerlerde farklı bölgesel teşvik mekanizmaları getirilerek çiftçilerin yönlendirilmesi gerekmektedir.

11-Kaynakların kirlenmesini önleyici çalışmalar artmalı. Su, sanayi atklar, çöplüklerden szarak sular ve evsel atıklarla kirleniyor. Atklar kontrol altına alınmalı

12-Kirlenmeyi önlemenin yanı sıra suyun sulamada kullanma orann dbrmeliyiz ve tarımsal sulamada, bahçe sulamasnda artılmı su kullanlmasn sağlamalıyz. Büyük oteller golf sahaları yepil alanlarını sulamada artılmı su kullanmaya baqladı, bunu yaygınlaştırmak gerekir.

13-Golf sahaları gibi su kullanmnn çok yüksek olduğu alanlardaki yatrmlarn yağb bol olan bölgelerde planlanması yapılmalı

14-Enerji, su, elektrik gibi konularda tasarruflu kullanım eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarına hız verilmeli, alternatif enerji kaynaklarının tesbiti ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar daha aktif hale getirilmeli

KPSEL PLANDA OZM NERLERMZ, NELER YAPABLRZ?

1-Ev ve i yerlerinde tkutilen suların yüzde 70'i, banyo ve tuvaletlerde kullanlıyor. Banyo yerine du alarak, su tüketime yüzde 25 oranında azaltmak mümkün

2-Evlerde kullanılan temizlik malzemeleri, atk sularla birlikte nehirlerle karbr. Yinde fosfat bulunmayan ve suda ayrbilen temizlik malzemeleri kullanarak su kirliliğinin azalmasına katkıda bulunulmalı.

<!--[if !supportLineBreakNewLine]-->3-Di fırcalarken, bulabk ykarken ve tra olurken

- musluklar ihtiyaç halinde aýlmalý. Musluđu kapalı tutmakla 15-35 litre su tasarruf edilebilir
- 4-Evde en çok su tüketilen yerlerden biri tuvaletlerdir. Bu nedenle sifonun su kaýrmasýna dikkat edilmeli, Daha az su tüketen yeni teknoloji klozetler ve sifonlar kullanýlmalý, Klozetlere asýlan temizleme maddeleri kullanýlmamalý
- 5-Kapý ön, balkon ya da teras temizlerken hortumla su tutmak yerine kova ve süpürge kullanarak daha az su harcanmalý
- 6-Bahçeler yođun buharlařma olan öđle saatleri yerine sabah erken yada akřam saatlerinde sulanmalý.
- 7-Bahçe ya da balkonda kova içinde yađmur suyu biriktirip, araba ya da balkon yýkamak için kullanýlmalý
- 8-amařýr suyunu mümkün olduđunca az kullanarak kirletici etkisi azaltýlmalý
- 9-Bulařýk ve amařýr makineleri tam dolmadan alıřtırýlmamalý.
- 10-Ýnsanýn kendinden ve ailesinden bařlayan çevreci, dođaya uyumlu bir yařam eđitimi sürecine geçilmesi.
- 11-Çevreci, dođaya saygýlı bir tüketim alýřkanlıđýna geçilmesi.
- 12-Evlerde ve okullarda evre, atýk geri kazaným, su tasarrufu gibi konularda eđitimler büyük bir sabýr ve artarak devam ettirilmeli.
- 13-Evimizdeki musluklara takacađýmýz "DĐK AKIĐ MUSLUK HAVALANDIRICISI" ile %50 oranýnda daha ekonomik su kullanýmý mümkün olacaktır.